

 university of groningen

De regionale arbeidsmarkt in zwaar weer: wat moeten / kunnen gemeenten doen?

Jouke van Dijk, Hoogleraar Regionale Arbeidsmarktanalyse
 Rijksuniversiteit Groningen, Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen, Economische Geografie, Postbus 800, 9700 AV Groningen
 Email: jouke.van.dijk@rug.nl

Presentatie op de Dag van het Werk van het PvdA Centrum voor Lokaal Bestuur De Observant, Amersfoort, 29 maart 2014.

 university of groningen

PARTIJ VAN DE ARBEID

Goed werk, eerlijk werk, meer werk
 door **Lodewijk Asscher** op 16 februari 2014
 Als minister van werkgelegenheid zie ik het als mijn opdracht om met een Plan van de Arbeid te komen, zodat we ook in de toekomst blijven staan voor het ideaal van volledige werkgelegenheid. Eerlijk werk, goed werk, meer werk. Voor iedereen. Dat zie ik in mijn toespraak op het **Congres in Breda**.
[Download congres toespraak \(pdf\)](#) >
[Download congres toespraak \(htm\)](#) >
 Gesproken woord gelist
 Dames en Heren,
 Partijgenoten,
 De laatste tijd verschijnen er in kranten en tijdschriften allerlei apocalyptische voorspellingen over de toekomst. Door technologische verandering verdwijnt 30 procent van onze banen.

PvdA in de buurt

Word lid!

 university of groningen

De PvdA gelooft in volledige werkgelegenheid

Het streven naar volledige werkgelegenheid blijft een centrale opdracht voor de sociaal-democratie. Gelooft u daar ook in?

Maar wat is volledige werkgelegenheid?

- Er is volledige werkgelegenheid, wanneer alle mensen die willen (kunnen?) werken een arbeidsplaats kunnen vinden?
- De situatie waarbij de productiecapaciteit volledig wordt benut?
- Iedereen zijn eigen inkomen kan verdienen?
- Iedereen in deeltijd werkt?
- Economen spreken van volledige werkgelegenheid als de werkloosheid tussen de 2 en 3 procent ligt.

En wie moet / gaat dat regelen?

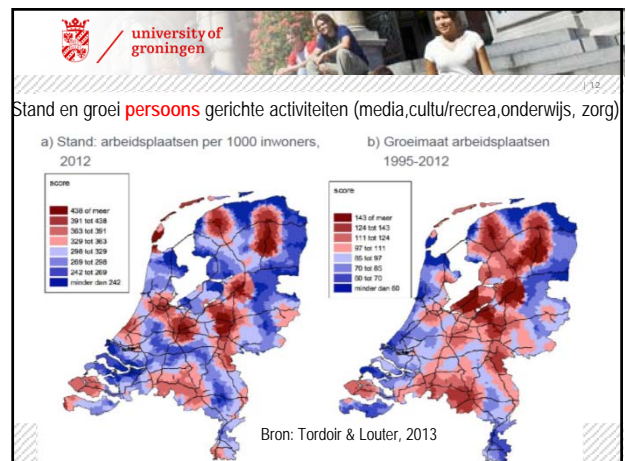
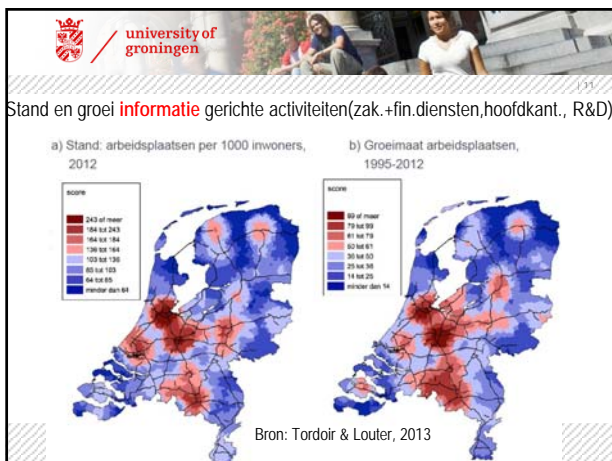
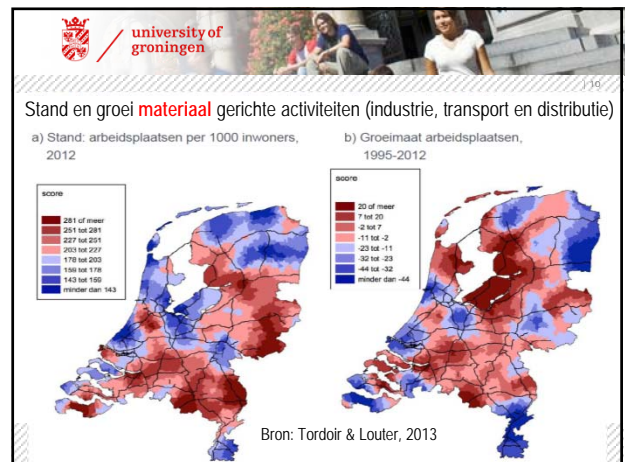
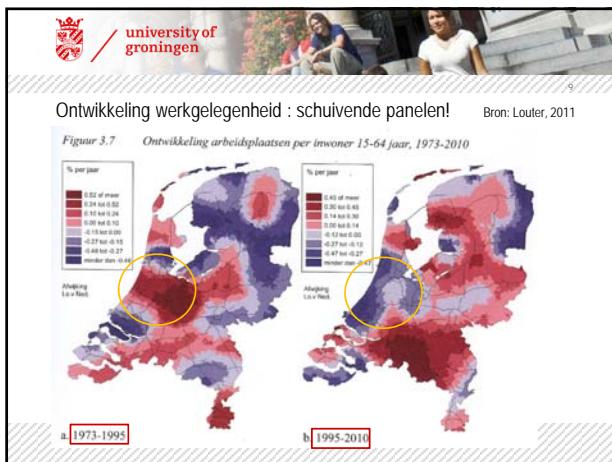
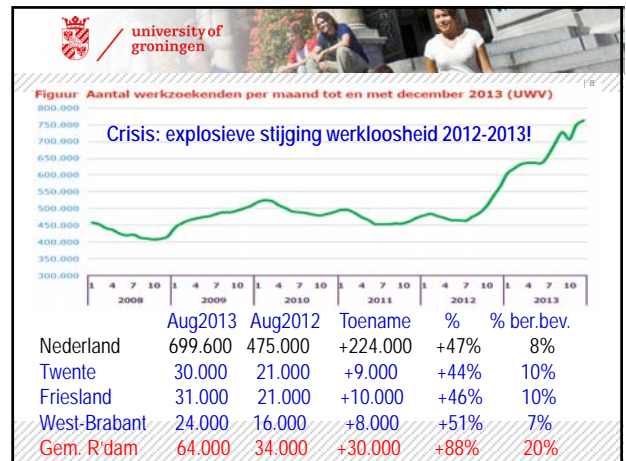
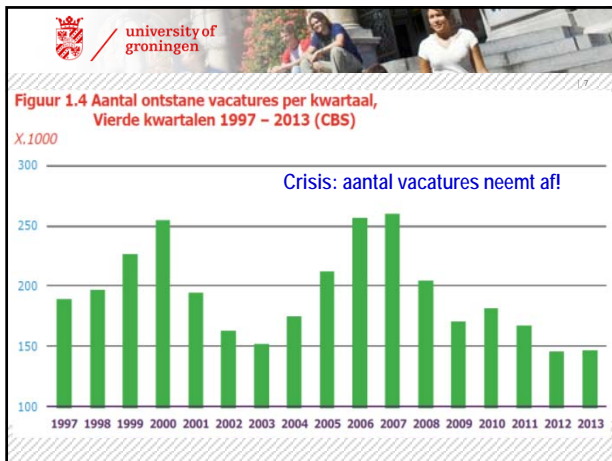

 university of groningen

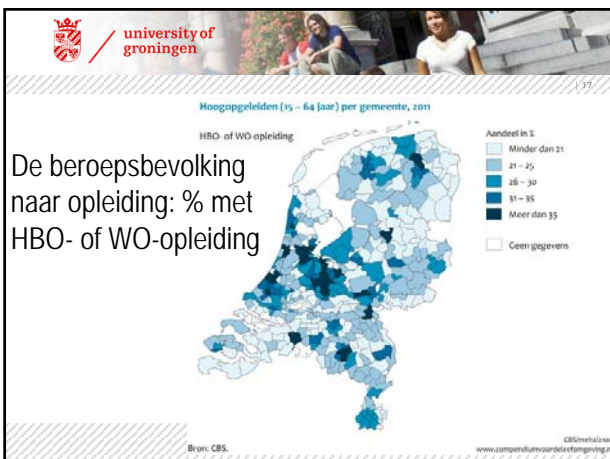
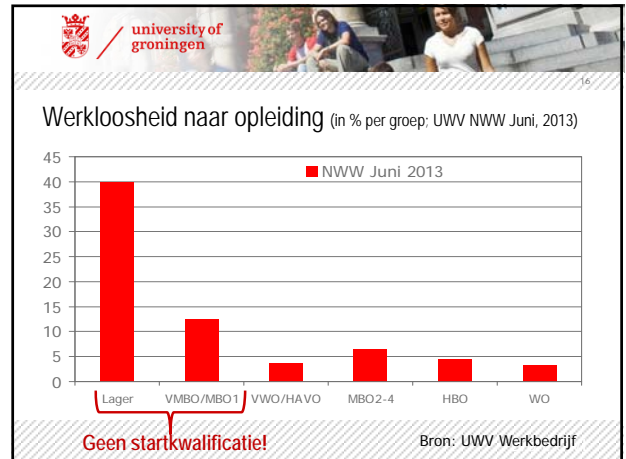
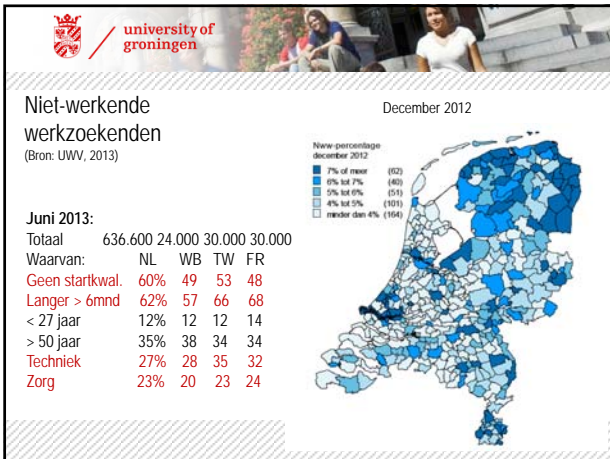
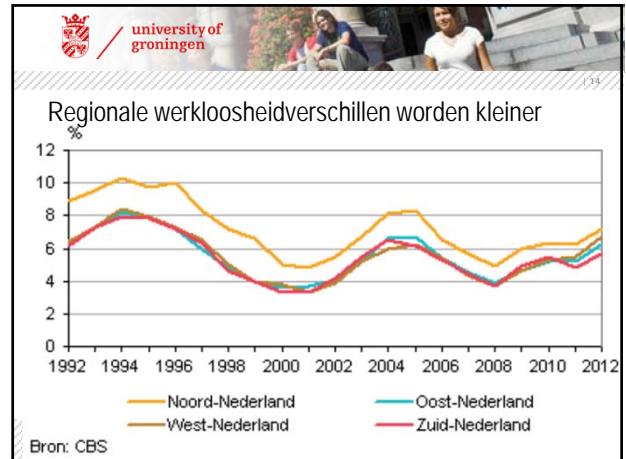
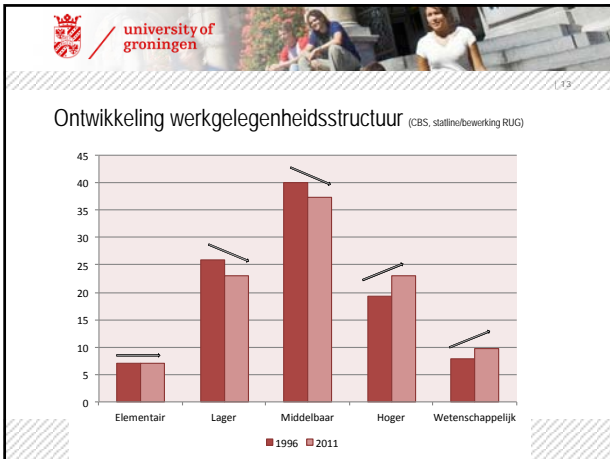

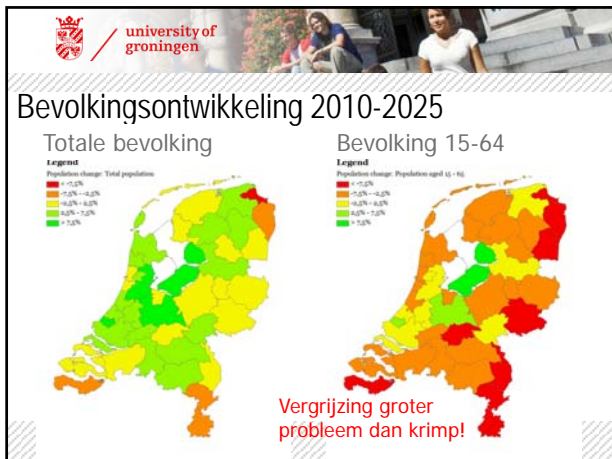
Trends

- Economische groei stagneert: crisis is nog niet over
- Krimp/vergrijzing: beroepsbevolking neemt af
- Kennisintensivering, opleidingsniveau stijgt: maar ook 250.000 analfabeten en 1,5 miljoen laaggeletterden
- Regionale verschillen nemen af en positie Randstad verschuift
- Ruimtelijke concentratie rond steden en ruimtelijk uitsortering van banen, werkloosheid en bevolking
- Toenemende mobiliteit, 'Nieuwe Werken' (migratie, pendel en wonen)
- Veranderende arbeidsverhoudingen (flexibiliteit, ZZP, employability)
- Veranderende competentie-eisen en mismatch vraag en aanbod
- Decentralisatie van (arbeidsmarkt)beleid door rijk naar gemeenten

university of groningen

Doorwerken tot je 67^e terwijl je op je 50^e al afgeschreven bent

waarzijnwemeebezig.nl

achmea ontzorg!

- university of groningen
- ## Mismatch
- > Kwantitatief: te weinig banen → economische crisis
 - > Kwalitatief: Onderwijs – skills – competenties – arbeidsmarkt: Pretopleidingen; 21st century skills
 - > UWV: veel vacatures en werkzoekenden in dezelfde beroepsgroepen, ook techniek en zorg. Hoe kan dat?
 - > Is die kloof overbrugbaar door scholing, job carving?
 - > Vergrijzing – Krimp: jongeren vervangen door ouderen?
 - > Sector- en beroepsmobiliteit/ pendel en migratie
 - > Verdringing door hoger opgeleiden, buitenlanders
 - > Decentralisatie van beleid: Participatie wet, WWnV

- university of groningen
- ## Hoe ziet het probleem eruit?
- > Aantal en kenmerken als leeftijd, opleiding, ...
 - > Grote regionale verschillen
 - > Wat is leidend: vraag werkgever? Kansarme werklozen? Uitkeringslast?
 - > Wat gaat er vanzelf? Wie wil en kan ik helpen?
 - > Keuzes maken:
 - Jongeren? Ouderen? Hoog/laag opgeleid?
 - Allochtonen, vrouwen?
 - Werk naar Werk? School naar Werk? Uitkering naar Werk?
- Iedereen helpen lukt niet!**

- university of groningen
- ## Vragen onderkant arbeidsmarkt:
1. Hoe groot is het probleem?
 2. Kunnen we het oplossen (en hoe dan)?
 3. Willen we het oplossen en wie doet dat dan?

university of groningen

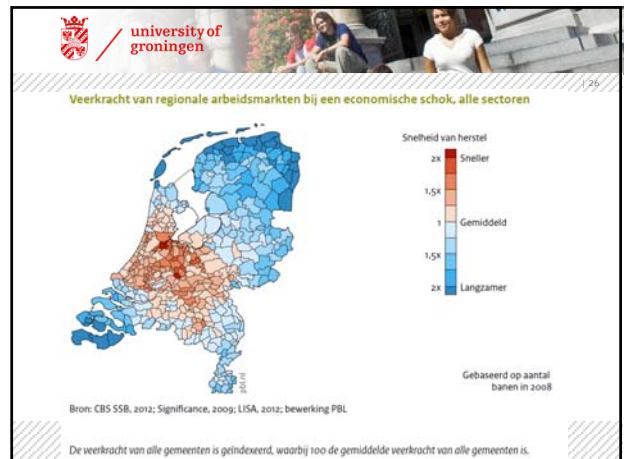
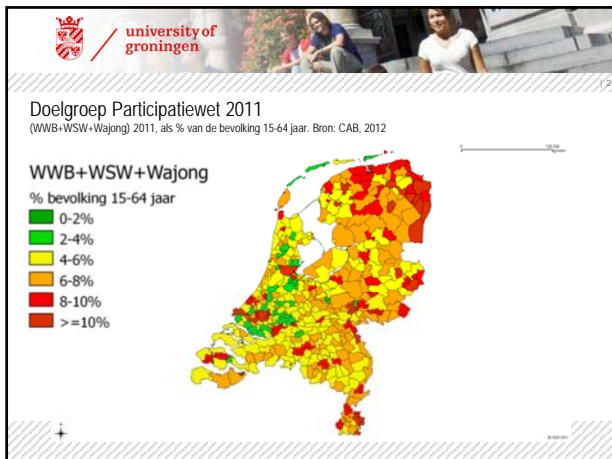
Hoe groot is het probleem?

- > December 2013:
- > WW 440.000
- > WWB 350.000
- > Arbeidsongeschikt 820.000
- > waarvan WAO 375.000
- > Wajong 240.000

=====

1.610.000

Volledige werkgelegenheid creëren met 600 miljoen?

university of groningen

Afbakenen - re-integratie mogelijk?

(Bron: Sol, Glebbeek en Edzes)

Afstand tot de reguliere arbeidsmarkt:					
Nee			Ja		
			Overbrugbaar	-	Niet overbrugbaar
Banen	Afdoende motivatie	Match	Scholing / training	Loon-subsidie Compensatie productiviteitstekort KAN werken	Niet mogelijk: Re-integratie werkt niet
Re-integratie overbodig			Re-integratie		
Banen creëren Taaksplitsing	Controle Prikkel en Sancties Work first	Informatie Bemiddeling Matching	Sociale en psychologische training Wegnemen praktische barrières	Subsidiering loonkosten Aanpassen arbeidsplek Afdekken risico's	Naar beschermde arbeid WSW Uitkering

university of groningen

Ladder model

50 banen en 100 werklozen (beste=1, slechtste=100)
Dus 50 minst geschikte werklozen krijgen geen baan

Arbeidsmarktbeleid:

- nr. 90 stijgt 30 plaatsen naar nr. 60
- nr. 70 stijgt 30 plaatsen naar nr. 40
- nr. 45 stijgt 30 plaatsen naar nr. 15

Resultaat:

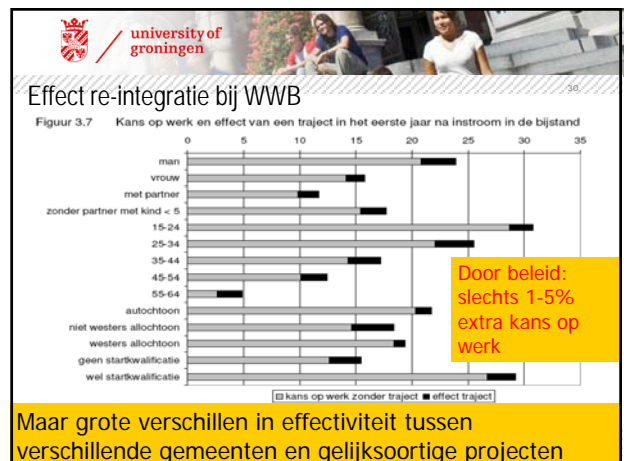
- nr. 90 krijgt geen werk
- nr. 70 krijgt een baan
- nr. 45 krijgt een baan, maar ook zonder beleid al!

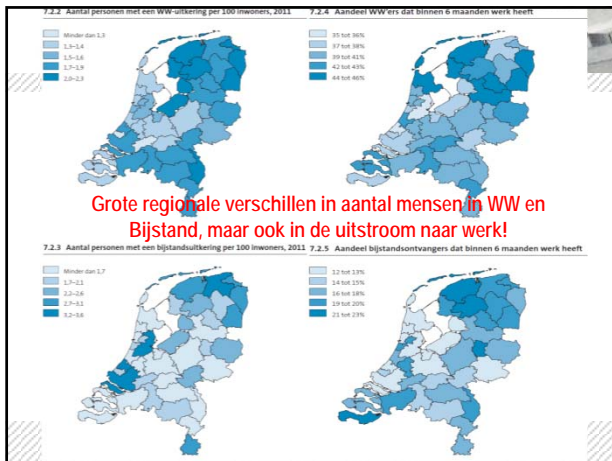
→ Als nr. 70 naar 40 gaat, zakt 50 naar 51!
→ Voor 70 en 45 is het beleid bruto effectief, maar netto alleen voor 70 en macro is het effect nul omdat nr. 70 nr.50 verdringt!

university of groningen

Effectiviteit van beleid

- > **Bruto-effectiviteit:** leidt deelname aan een traject tot plaatsing naar werk? Voor nr. 45 + nr. 70
- > **Netto-effectiviteit:** wordt plaatsing veroorzaakt door het traject? Voor nr. 70, nr. 45 kon ook zonder
- > **Kosten-effectiviteit:** wat is de verhouding tussen de kosten van een traject en de bespaarde uitkering? Nr. 50 zakt naar nr. 51 en krijgt uitkering i.p.v. nr. 70
- > **Maatschappelijk rendement:** wat is de verhouding tussen de maatschappelijke kosten en de maatschappelijke baten? Is het voor nr. 70 'beter' om werk te krijgen dan voor nr. 50? Traject voor nr. 70 heeft wel geld gekost!

university of groningen

CBS cijfers aanleiding tot maatregelen:

Gepubliceerd: 5 maart 2013 10:13
Laatste update: 5 maart 2013 14:39

Deel:

Geld en ambassadeur voor aanpak jeugdwerkloosheid

Het kabinet trekt in 2013 en 2014 50 miljoen uit om de jeugdwerkloosheid beter aan te kunnen pakken.

Bekijk video **O.a. Techniekpact**

Dat maakt minister Lodewijk Asscher (Sociale Zaken) dinsdag bekend op een persconferentie. Ook komt er een ambassadeur die de aanpak van jeugdwerkloosheid 'een gezicht moet geven'.

Dit bedrag komt deels (35 miljoen) uit een potje van 100 miljoen dat was gereserveerd voor de aanpak van werkloosheid onder jongeren en ouderen. Het kabinet voegt hier nog 15 miljoen aan toe vanuit het ministerie van Onderwijs.

Foto: ANP

university of groningen

UWV en minister Asscher presenteren Actieplan 55-plus Werkt

Nieuwsbericht | 02-10-2013

Een aantal grote uitzendorganisaties* gaat de komende 2 jaar samen met UWV 22.500 werkloze 55-plussers aan de slag helpen. Dat is vandaag in aanwezigheid van minister Asscher van Sociale Zaken en Werkgelegenheid afgesproken bij de presentatie van het Actieplan 55-plus Werkt op een Werkplein in Amsterdam.

› 67 miljoen: 39 miljoen euro bedoeld om netwerkbijeenkomsten en inspiratiedagen voor oudere werklozen te organiseren en gaat 28 miljoen euro naar scholingsvouchers en plaatsingsbonussen voor uitzendburo's. Er komt geen baan bij!

Het kabinet kondigde eerder aan 67 miljoen euro beschikbaar te stellen voor de aanpak van werkloosheid

university of groningen

'Banenplan van het kabinet leidt vooral tot verdringing van bestaand werk'

NEOS OVER

- Wolven in de kleding? Deuren in de kleding? Alleen maar!
- Wolven in de kleding? Deuren in de kleding? Alleen maar!
- Wolven in de kleding? Deuren in de kleding? Alleen maar!
- Wolven in de kleding? Deuren in de kleding? Alleen maar!

Social return?
- Bouw
- Ziekenvervoer

university of groningen

Participatiewet opent deuren naar arbeidsmarkt voor mensen met beperking

Nieuwsbericht | 02-12-2013

Gemeenten, werkgevers, werknemers en het Rijk hebben vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Participatiewet afspraken gemaakt over de invulling van 125.000 banen voor mensen met een arbeidsbeperking. Deze banen zijn bestemd voor wie niet in staat is het wettelijk minimumloon te verdienen. Wajongers en mensen die op de wachtlijst staan voor de sociale werkvoorziening komen als eerste voor deze banen in aanmerking.

Staatssecretaris Jetta Klijnsma van Sociale Zaken en Werkgelegenheid wil met de Participatiewet zo veel mogelijk mensen aan de slag helpen. Het liefst in reguliere banen of anderszins via beschut werk. "Wie kan werken moet daarvoor de kans krijgen, of je nou een beperking hebt of niet", stelt Klijnsma in een toelichting op het wetsvoorstel dat vandaag naar de Tweede Kamer is gestuurd.

university of groningen

Samenhangende hulp

De Participatiewet is één van de drie grote decentralisaties die de regering in deze kabinetsperiode tot stand wil brengen. Gemeenten krijgen hiermee de ruimte voor samenhangende hulp aan mensen die ondersteuning nodig hebben, rond begeleiding naar werk en/of andere vormen van maatschappelijke begeleiding. Vanaf 2015 krijgen gemeenten één ongedeelde budget, waaruit ze al deze ondersteunende voorzieningen kunnen bekostigen.

Gemeenten zijn vanaf 1 januari 2015, als de Participatiewet in werking treedt, verantwoordelijk voor de mensen die kunnen werken, maar die het zonder steun in de rug niet redden op de arbeidsmarkt. De Wajongers waarvan duidelijk is dat zij vanwege hun beperking(en) nooit kunnen werken, blijven in de Wajong en houden hun uitkering. De verwachting is dat dit geldt voor ongeveer 100.000 van de bijna 240.000 Wajongers.

DUS: 125.000 banen via de Participatiewet, terwijl er alleen al 140.000 Wajongers geplaatst moeten worden en er 1,6 miljoen mensen zijn met een uitkering!

Participatiewet: quotum 5% arbeidsgehandicapten bij bedrijven > 25 werknemers

Probleem: heel veel gemeenten hebben een grotere doelgroep dan het maximaal beschikbare aantal quotum banen zelfs als alle bedrijven > 25 voor 100% meedoen!

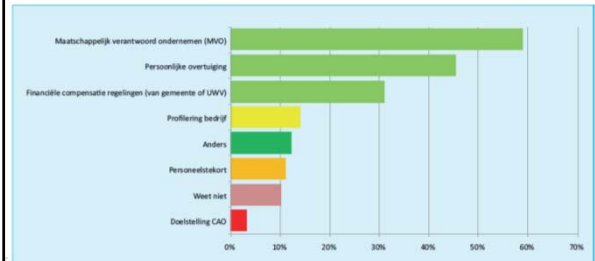
Hoe lossen we dat op?

Absoluut verschil per gemeente in omvang quotumbanen en quotumdoelgroep

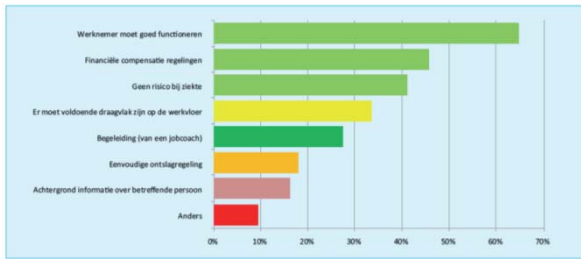
Wil elk bedrijf meedoen?

Figuur 1: Redenen om de doelgroep aan te nemen

Kan elk bedrijf meedoen?

Figuur 2: Voorwaarden om de doelgroep in dienst te nemen

Waarom doet een bedrijf niet mee?

Figuur 3: Belemmeringen om de doelgroep in dienst te nemen

Wat kan het arbeidsmarktbeleid?

- > Voldoende kennis over aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt? Nee
- > Kan dat beter? Ja, maar in zeer beperkte mate
- > Hebben / voelen bedrijven echt een probleem?
- > De arbeidsmarkt is regionaal (pendel) en vraagt om een arbeidsmarktbeleid op regionaal niveau: elke regio is anders!
- > Effectiviteit van arbeidsmarktbeleid is vaak klein
- > Er zijn nauwelijks voorbeelden van "best practices" die netto echt effectief zijn (veel beleidshomeopathie?)
- > Iedereen aan regulier werk helpen zal niet lukken: gesubsidieerde arbeid blijft nodig: werken naar vermogen met loonkosten subsidie liefst bij reguliere bedrijven en organisaties
- > **Wees realistisch in de doelstellingen. Maak keuzes**

De PvdA gelooft in volledige werkgelegenheid?

- > Is het streven naar volledige werkgelegenheid realistisch?
- > Meer banen? Werk eerlijk delen? En tegen welke prijs?
- > Wie heeft de regie? Gemeenten of Rijk, Provincie? Werkpleinen?
- > Decentralisatie van beleid naar gemeenten: vooral in de uitvoering en het dragen van risico, maar ze hebben nauwelijks knoppen om aan te draaien voor het creëren van meer banen!
- > **Als je als Rijk denkt dat gemeenten het beter kunnen geef ze dan ook het vertrouwen en de middelen:**
 - Lagere Rijksbelastingen en meer eigen belastingen voor Gemeenten?
 - Gemeenten mogen zelf de hoogte van de Bijstandsuitkering vaststellen?

university of groningen

The image shows a newspaper clipping from 'DAGBLAD VAN HET NOORDEN'. The main headline is "'Den Haag' pakt gemeenten". Other visible headlines include 'MH370 Zoektocht naar verbeenen Boeing 777 duurt voort' and 'SC VEENDAM laat in dato'. The clipping includes several columns of text and small images.

university of groningen

Tot slot:

1. Het probleem is kwantitatief groot en kwalitatief nog groter en misschien wel onmogelijk op te lossen op korte termijn. We willen het wel oplossen, maar er zijn vele praktische bezwaren
2. Maar er moet wel wat gebeuren! Zoek best practices! Zo niet: sociale uitsluiting + failliete gemeenten en verloren generatie
3. **Wat te doen?** Investeren in scholing en banen creëren. Wie heeft regie?
4. Quotumregeling is zeer lastig af te dwingen! Regulier personeel ontslaan ten faveure van arbeidsgehandicapt? Extra banen creëren? Boetes opleggen? Maar: in Duitsland is men ver gekomen, dus er kan best veel! Of gaat het bij ons vanzelf? Elke regio is anders!
5. Als de crisis over is en de vergrijzing toeslaat is iedereen nodig!
6. **Hoe pakken we dat aan? Samenwerken en verantwoordelijkheid nemen door vakbonden, werkgevers, onderwijs, ouders en overheid!**

university of groningen

En dat vergt heel veel 21st Century Skills!

The diagram is a circular model of 21st Century Skills. At the center is 'Onderwijs in de 21e eeuw'. Surrounding it are 'Taal & Rekene' and 'Sociale en culturele vaardigheden'. The outer ring is divided into four quadrants: 'Werken - ondernemend', 'Leren - nieuwsgierig', 'Leven - betrokken', and 'Leren - innovatief'. The inner ring contains 'Samwerken', 'Probleem oplossen', 'Kritisch denken', and 'Creativiteit'.

university of groningen

Dank voor uw aandacht

A photograph of students sitting on stone steps, overlaid with a red color filter. The students are engaged in conversation and looking towards the camera.